

ПРИНОС НА ОДИТОРСКАТА ПРОФЕСИЯ ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА СЪЮЗ НА КАПИТАЛОВИТЕ ПАЗАРИ

Jonathan Hill

Член на Европейската комисия, отговорен за ГД „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“

Като историк с удоволствие установих, че най-ранното споменаване на публично длъжностно лице, натоварено с одита на държавните разходи, е една препратка към одитора на хазната в Англия, направена преди повече от 700 години, а именно през 1314 година.

От позицията на лица, натоварени с ролята да бъдат пратеници на правителствата, отговарящи за контрола върху начините, по които се управляват местните региони, одиторите се превърнаха във важни партньори на бизнесите от всякакъв размер. За да се достигне до днес, когато икономическите резултати на индустрията за професионални услуги са сами по себе си показател за по-голям икономически растеж. И за мен е удоволствие да установя, че този сектор, както и многото работни места, които той предлага, се разраства с бързи темпове.

Хубаво е да имаме шанса да говорим за важността на одита и за приноса, който той може да окаже при постигането на финансова стабилност и растеж. Заедно със счетоводната професия това е един от крайъгълните камъни на нашата финансова система.

Защото именно преценката на одиторите е това, върху което цялата икономика изгражда своето доверие в компаниите и пазарите. Може би не толкова бляскава, но това е скалата, върху която се гради доверие. А ние всички знаем какво се случва с къща, изградена върху пясък. За съжаление, не е необходимо да се връщаме много назад във времето, за да открием примери за къщи, изградени върху пясък. А е трудно да загърбим миналото, когато предполагаеми скандали, свързани с ролята на одиторите, продължават да се появяват в медиите.

Кой губи от тази ситуация? Инвеститорите, акционерите. Вашият пенсионен план, инвестиционен фонд или застрахователна полица. И преди всичко, провалите на одита намаляват доверието във финансовата информация на компаниите.

За да изградим това доверие, ние се нуждаем от ценностите, които виждам публикувани на интернет страницата на ФЕС: ценностите за почтеност, обективност, независимост, професионализъм, компетентност и конфиденциалност. Към които аз бих искал да добавя още нещо – че одиторите се нуждаят от доза скептицизъм и кураж: те трябва да бъдат готови да казват истината на облечените във власт.

Това са качества, които трябва да произтекат от самата професия, от състоянието на духа, от стандартите за професионално поведение, които

отразяват решимостта да се постъпва правилно, а не просто да се спазват законовите изисквания.

Регулаторните органи, разбира се, могат да помогнат при създаването на рамката. За да подпомогна правилното насочване на този процес, аз се опитвам да спазвам някои прости принципи – принципите за прозрачност, избор и конкуренция.

Под **прозрачност** имам предвид, че хората трябва да имат достъп до достатъчна и ясна информация, върху която да базират своите решения. И зная какви са стимулите за лице, което им продава нещо.

Избор означава да не си принуден да приемаш определени продукти или услуги, а да разполагаш с реален избор измежду доставчици, без значение дали те или снабдителят се намират в една и съща държава, или не.

И това е тясно свързано с третия принцип, **конкуренция**; да направите така, че да има достатъчно играчи в пазарното пространство, за да може бизнесите да правят това, което се очаква от тях.

Съюз на капиталовите пазари (СКП)

Акцентът върху прозрачността, избора и конкуренцията е в помощ и на нашите планове за създаване на Съюз на капиталовите пазари. Част от нашия стремеж към насърчаване на растежа и заетостта, аз разглеждам този проект като проект за създаване на класически единен пазар за всички 28 държави членки. И той се подкрепя от всички 28. Миналия петък бях много щастлив да науча, че Съветът по икономически и финансови въпроси (ECOFIN) е приел свои заключения и насоки за развитие на Съвета. А на 16 юни Комисията по икономически и парични въпроси в Европейския парламент публикува Предложение за обща резолюция, което също е в подкрепа на проекта.

Едновременно с това ние приключихме неотдавна едно допитване относно СКП. Стотиците отговори, които получихме, включително този от ФЕС, са явен знак за интереса, генериран от проекта за Съюз на капиталовите пазари.

Едно от посланията, които получихме от отговорите на допитването, е, че успоредно с ефективния надзор, доброто корпоративно управление и висококачествената корпоративна и финансова отчетност също са от критично значение за стабилното функциониране, интегритет и ефективност на капиталовите пазари.

Одиторите са развили експертиза, която е от жизнено значение за акционерите и инвеститорите при анализа на здравето на компаниите. Това от своя страна може да помогне за укрепването на инвеститорското доверие във финансовата информация на компаниите. Това е и едно от другите послания, които ФЕС изрази в своя отговор на допитването относно създаването на Съюз на капиталовите пазари.

Като цяло от отговорите на допитването стана ясно, че е налице споделян от всички анализ на ползите, които един по-силен, единен пазар на капитала би

осигурил в резултат от подкрепата на една по-висока степен на трансгранично споделяне на риска, изграждането на по-дълбоки и по-ликвидни пазари и повишаването на гъвкавостта на финансовата система посредством диверсифицирането на източниците на финансиране.

Той ще обвърже по-добре спестяванията с растежа. Ще осигури повече възможности и по-добра възвръщаемост за спестителите и инвеститорите. Той ще предложи на бизнесите повече възможности за избор на финансиране на различните етапи от тяхното развитие. Ще насочи инвестициите там, където биха могли да се използват най-продуктивно, увеличавайки възможностите за европейските компании и инфраструктурните проекти. Ще помогне да се гарантира, че финансовата система подкрепя растежа и заетостта и помага за посрещането на демографските предизвикателства, пред които е изправена Европа.

Поради това и ние сме много щастливи, че нашите общи цели за СКП и различните елементи, които идентифицирахме като необходими за реалното осъществяване на този проект, получиха толкова широко одобрение.

Публичните органи, пазарните участници, емитентите на ценни книжа и инвеститорите също изглеждат настроени положително относно прилагането на поэтапния подход, който сме възприели; подход, който комбинира амбицията с реализъм и прагматизъм. Хората очакват от нас да проявим амбиция при създаването на Съюз на капиталовите пазари, но в същото време искат от нас да напредваме бързо, когато това е възможно, например като създадем нов пазар за опростени, прозрачни и стандартизирани продукти за секюритизация и като направим преглед на Директивата за проспектите.

Понастоящем ние изготвяме документ, свързан с допитването, като през септември ще публикуваме План за действие, описващ нашия път за развитие. Мисля, че разполагаме с нова политическа възможност да помогнем за подобряването на „конвейерната лента“ на финансирането за европейските бизнеси, възможност, от която възнамерявам да се възползвам.

Реформа в одита

Признанието, от което се нуждаем, за да можем да повишим **прозрачността и независимостта в одиторския сектор**, се крие зад новите правила, въведени в ЕС през април 2014 година. Нашата цел е да повишим доверието във финансовите отчети. И ще го постигнем посредством реформи в три основни области.

На първо място, като предоставяме по-добра информация на инвеститорите посредством по-подробни и по-добри одиторски доклади. Второ, като повишим независимостта на одиторите посредством, например, въвеждането на изискване за задължителна ротация или на забрана за извършването на определени, несвързани с одита услуги, за да се намали рискът от възникване на конфликт на интереси. И трето, като подобрим надзора върху одиторите посредством по-висока степен на сътрудничество между националните одитни органи в Европа и, в идеалния случай, посредством международно сътрудничество.

Нашите реформи са свързани и с насърчаването на пазарното разнообразие и повишаването на конкуренцията на пазара на одиторски услуги в ЕС. Това ще осигури нови възможности за одиторите за навлизане на пазара на одиторски и несвързани с одита услуги, като насърчава провеждането на тръжни процедури и съвместни одити и като отваря пазара за несвързани с одита услуги. Нямам търпение да видя как ще се развият тези процеси и преди всичко по отношение на наличието на избор на одиторския пазар, като нашият стремеж е да намалим риска от прекомерна пазарна концентрация.

Друг аспект, чието развитие също бих искал да проследя, е дали мерките за насърчаване на провеждането на тръжни процедури или съвместни одити ще бъдат възприети от държавите членки. И ако това стане, дали тези мерки ще окажат положително влияние върху конкуренцията между одиторските фирми?

Също така ще трябва да обмислим и как бихме могли най-добре да оценим резултатите от работата на одиторските комитети от гледна точка на тяхната нова роля, натоварена с допълнителни отговорности, като например назначаването на одиторски фирми.

В допълнение, бих искал да се уверя, че новите правила постигат амбициозната си цел да помогнат за намаляването на ненужната тежест върху малките и средните предприятия, които използват услугите на одитори.

Регламентите не трябва да диктуват с детайли до минута как одиторите да изпълняват своята работа, а по-скоро, според мен, реформата в одита трябва да им осигури стабилни правомощия (мандат) да бъдат независими и да упражняват своя професионален скептицизъм. С нетърпение очаквам да видя това осъществено на практика.

Качество на одита по националните стандарти

За да помогнем на компаниите, включително на малките, котирани на борса компании, да привлекат нови източници на финансиране, ние се нуждаем от **висококачествен одит**.

Възприемането на нови правила за по-голяма прозрачност и независимост беше една важна стъпка. Но правилата ще имат желания ефект само ако бъдат въведени на практика. Тоест, това, от което се нуждаем понастоящем, е новите правила да бъдат въведени бързо и ефективно.

Един от ключовите въпроси, който трябва да обхванем, е последователността при прилагането на мерките на ЕС на национално ниво. Регламентът съдържа редица „права на избор на национално ниво“. Те включват дефинирането на предприятията от обществен интерес, задължителната ротация на фирмите, списъка на несвързани с одита услуги, който одиторските фирми нямат право да предлагат на своите клиенти за одит, както и прага на ограничението върху предоставянето на несвързани с одита услуги.

Надяваме се, че различните подходи, прилагани в тези ключови области, няма да повишат разходите и няма да доведат до ненужни, допълнителни одиторски процедури, които в крайна сметка биха намалили положителния ефект на реформата.

За да се намали евентуалната непоследователност, Комисията, като част от процеса по въвеждане, работи усилено с държавите членки и националните органи, за да обхване практическите предизвикателства, свързани с новите правила.

Комисията работи успоредно с националните органи за надзор върху одита, за да разшири надзора, упражняван върху одиторския сектор, в обхвата на рамката, зададена от новите правила. В тази връзка на новия Комитет на европейските органи за надзор над одиторите, който ще бъде създаден по това време на следващата година, е отредена важна роля. Той би трябвало да улесни обмена на информация, експертиза и добри практики, и да осигури предоставянето на надеждни експертни съвети на Комисията. Аз отреждам важна роля и на нашите дискусии с одиторската професия, компаниите и инвеститорите, за да ги подпомогнем в очакването на новите правила и по-безпроблемното им въвеждане.

Когато настъпи подходящият момент, ние ще оценим ефекта на новите правила и ще предприемем всякакви допълнителни мерки, които могат да са необходими за справянето с всякакви нежелани последици.

Развитие в международен план

Нашата нова рамка поставя ЕС в центъра на развитието в по-широк международен план. Зная, че редица други юрисдикции проявяват голям интерес към реформата в одита. Някои биха могли да ни последват и са нетърпеливи да разберат какъв е ефектът от реформата върху одиторските практики и финансовите пазари.

Що се отнася до международното сътрудничество при упражняването на надзор върху одита бих искал специално да отбележа Джеймс Доти, председателят на Съвета за публичен надзор на счетоводната дейност на дружествата в Съединените американски щати (РСАОВ), който вчера изнесе реч за множеството възможности пред нас за съвместна работа по регулацията и надзора върху одиторската дейност. Сътрудничеството между нашите две институции е добро и все повече се подобрява, като напоследък се постигна значителен напредък към постигането на по-тясно партньорство във връзка с надзора върху одиторската дейност. Очаквам с огромно нетърпение да продължим това сътрудничество и да постигнем още по-голям напредък, за да може надзорният процес в ЕС и държавите членки да се осъществява колкото е възможно по-безпрепятствено.

Счетоводно отчитане

Въпреки че има редица области, в които работим в тясно сътрудничество с международните партньори, аз бих искал да кажа няколко думи за последните развития в сферата на счетоводното отчитане.

Както мнозина от вас вече са видели, миналата седмица ние публикувахме нашия доклад за констатациите, основан върху близо 10 годишна практика на прилагане на международните счетоводни стандарти в Европа. Наясно съм, че

ФЕС също допринесе за провеждането на нашите публични допитвания, както и че бяхте представени в експертната група, която ни консултираше в нашата работа, изразяваме благодарност за приноса.

Нашите констатации сочат, че като цяло опитът от прилагането на МСФО е положителен за Европа – компаниите и ползвателите на техните финансови отчети изразяват предимно положителни становища относно ползите от тяхното прилагане. Но МСФО не са перфектни. Понякога те са твърде сложни и водят до претоварване с финансова информация: в резултат от прекомерното количество информация могат да бъдат изгубени ключови послания, точно както това би могло да се случи, ако информацията е твърде малко.

По принцип процесът, който следваме за привеждането на тези стандарти в съответствие със законодателството на ЕС, се счита за добре работещ. Налице е добро ниво на консултациите, провеждани със заинтересованите партньори, за да можем да се уверим, че стандартите са с високо качество. Но недостатъкът е, че всичко това изисква време и води до регулаторна несигурност за компаниите и техните одитори.

В хода на допитването разбрахме, че това, което е важно в случая, е да се фокусираме върху оказването на правилното влияние върху органа за изготвяне и въвеждане на стандарти, за да се уверим, че окончателната версия на предстоящ за публикуване стандарт е надеждна и подходяща за прилагане в Европа. След това процесът по приемане на стандартите може да протича по-бързо и по-безпроблемно.

Надяваме се, че реформата в управлението на Европейската консултативна група по финансово отчитане (ЕКГФО/EFRAG) ще повиши нашето влияние и тук бих искал да изкажа своята благодарност на Марк Вийзън за неговата работа по представителството на ФЕС като член на Съвета на ЕКГФО.

Разбира се, управлението също е важен елемент за успеха на СМСС като световен орган за изготвяне и въвеждане на стандарти и ние очакваме с нетърпение участието си в неговия предстоящ преглед на управлението, за да изразим някои опасения, включително във връзка с неговата структура на финансиране.

Днес вече няколко пъти споменах прозрачността и необходимостта да позволим на хората да правят информиран избор. Много хора критикуват международните счетоводни стандарти за тяхната сложност. В много случаи обаче тази сложност е неизбежна, като се имат предвид сделките, които те се стремят да обрисуват.

Ние отчитаме именно това в двата стандарта, които понастоящем са в процес на приемане. На първо място, МСФО 15, който разглежда признаването на приходите, е по-сложен стандарт от този, който заменя. Ако се замислим как в днешно време рядко купуваме само едно нещо в даден момент – ние купуваме даден артикул, но той върви в пакет заедно с други неща, като например договор за поддръжка или гаранция, или с възможност за по-късна актуализация - актуализираният стандарт също трябва да отрази тази комплексност.

На второ място, в случая на МСФО 9 *Финансови инструменти*, наясно съм, че предишният стандарт беше критикуван за това, че е твърде сложен до степен,

която предизвика председателят на СМСС да се пошегува „ако си мислите, че разбирате МСС 39, вероятно не сте го прочели внимателно”. Е, сега определено се надявам това да не важи и за МСФО 9. Но както и при стандарта за приходите, за този стандарт е предвиден дълъг период на въвеждане, за да позволи на компаниите да осъществят множеството промени, които се налагат, за да спазят новите принципи.

Вашата роля като одитори е от ключово значение, за да се гарантира, че компаниите ще предприемат необходимите промени в своята финансова отчетност, за да може целите на стандартите да бъдат наистина постигнати. Това е областта, в която опитът и преценката на професионалните одитори са от голямо значение при призоваването на компаниите да гарантират, че стандартите ще бъдат прилагани дисциплинирано.

Констатациите от нашата оценка сочат, че финансовата отчетност в съответствие с МСФО е подобрила прозрачността и съпоставимостта в целия ЕС. От своя страна това изглежда оказва ползотворен ефект върху инвестициите, тъй като може да допринесе за по-високата ликвидност, по-ниските разходи, по-добрата защита на инвеститорите и по-големия брой трансгранични сделки.

Ясната комуникация между компаниите и инвеститорите, които рискуват своите пари, като ги инвестират, е необходимо условие за изграждането на доверие. Нашата роля в областите на счетоводната отчетност и одита е да гарантираме, че стандартите за финансово отчитане действително допринасят за добрата комуникация и че доверието в компаниите е заслужено.

Бих искал да видя един здрав и динамичен одиторски сектор, в който одиторите изпълняват своята роля да подпомагат икономическия растеж.

Новите одиторски правила са крайъгълният камък на рамката за финансовото управление на ЕС. Надеждното финансово отчитане и одит, ефективният надзор и последователното прилагане на новите правила могат да подпомогнат нашите усилия да задълбочим единния капиталов пазар.

Усилията на ЕС са от практическо значение и в международен аспект и могат да допринесат за насърчаването на глобалните инициативи за повишаване на приноса, който одиторската професия може да окаже на финансовите пазари.

Нека винаги помним крайната си цел, а именно да повишим доверието в компаниите и в тяхната финансова информация в полза на одиторската професия, на инвеститорите и на икономиката като цяло. Европа се нуждае от повече инвестиции. А нашата роля за постигането на тази цел е от жизнено важно значение.

Настоящото изложение представлява адаптирана за целите на публикуването програмна реч от проведена Конференция по въпросите на одита на Федерацията на европейските счетоводители (ФЕС), проведена в Брюксел на 22- 23 юни 2015 г.